

ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА КОНСТИТУЦІЙНА ЦІННІСТЬ

*Гідність держави зрештою залежить
від гідності особистостей, які її створюють.*

Дж. Міль

Права і свободи людини і громадянина визначають діяльність держави. Держава, у свою чергу, – це така організація людського суспільства, яка відповідає за нормальне існування суспільства, гарантує і забезпечує ці права та обов'язки. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Чіткого визначення поняття «гідність» у законодавчих актах України немає тому, що це поняття відносять до моральної категорії. Поняття гідності не має чіткої, єдиної визначеності і в міжнародно-правових актах. На нашу думку, це поняття є досить важливим. Адже гідність дає змогу забезпечувати особистість кожного індивіда, захищає від приниження, різного роду знущань над людиною.

Різні формулювання використовуються із метою позначення різних конкретизацій людини на різних етапах розвитку або станів, що є необхідним для забезпечення актуальності документа впродовж тривалого часу. «Людська гідність» є багатоаспектним поняттям. Категорія гідності використовується для того, щоб визначити поріг рівня поваги й ставлення, нижче якого ставлення до іншої людини є недопустимим. Людську гідність розглядають також як основу природних прав людини як біосоціодуховної істоти. Серед науковців виникають труднощі в інтерпретації гідності, що зумовлюється складністю й багатогранністю сутності цього явища об'єктивної дійсності [1, 162].

Чинне законодавство України закріплює безліч прав та свобод людини і громадянина. Зокрема, перелік прав людини закріплені у II Розділі Конституції України.

У КУ увагу людській гідності безпосередньо приділено у ст. 3, положеннями якої гідність людини визнано однією з найвищих соціальних цінностей в Україні, та у ст. 28, якою встановлено заборону піддавати будь-яку людину катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, а також без її вільної згоди медичним, науковим чи іншим дослідженням. Фактично інших підходів до розуміння цього явища, окрім як через заборону поганого поводження з людиною, КУ не містить. Разом з тим людська гідність є більш широким за своїм змістом правовим феноменом, вона є висхідним положенням для норм, що гарантують природні права людини [2, 108].

Гідність людини – це так зване індивідуальне право, на яке заслуговує кожна особа. Гідність передбачає повагу до особистості, до її думок, переконань, певну недоторканність в окремих справах. Вона сприймається як право суб'єктивне. Зазвичай, порушення гідності людини як права визнається у зв'язку з порушенням інших окремих прав чи свобод. Для прикладу, надмірне втручання законодавця у право на приватне життя чи право на соціальне забезпечення може вважатися порушенням гідності людини. У своєму рішенні від 5 березня 2003 р. (№ К 7/01) щодо люстрації, Конституційний суд зазначив, що не кожне порушення права на приватне життя веде до порушення гідності. Не завжди воно й так, що «втручання у сферу приватного життя, захищену конституцією, порушує гідність людини». Має існувати ієрархія між порушенням права на приватне життя і порушенням гідності людини [3, 63].

Отже, можна зробити висновок, що на сьогодні поняття людської гідності є досить актуальним. Різні науковці визнають його одним з основоположних прав людини. Гідність людини – це надзвичайно важлива тема. Це поняття розглядається не лише з юридичної, а й морально-етичної сторони, тому воно має подвійне значення. Аналіз поняття «гідності» посідає досить значне місце у доктрині прав людини. Процес його осмислення визначає соціальну цінність, юридичний зміст, межі людської гідності. У практиці КСУ поки не напрацьовано системного підходу до розуміння людської гідності, але йому варто було б розробити своє бачення людської гідності в системі прав та принципів українського законодавства. Зокрема прокоментувати, про тлумачити поняття гідності у ст. 3 КУ. Це

б сприяло правовому забезпеченню правопорушень проти людської гідності, розвитку загалом, утворення основних підвалин громадянського, конституційного суспільства та розширенню доктринальних положень законодавства України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пилипко Ю. «Людська гідність» як принцип приватного права. *Visegrad Journal on Human Rights*. – 2016. – №1. – С. 161–166.
2. Шишкіна Е. Людська гідність у контексті конституційного судочинства. *Вісник КСУ*. – 2014. – С. 105–111.

М. Криленко

Науковий керівник – асистент Х.М. Маркович

РОЗВИТОК ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Оскільки Євроінтеграція для України сьогодні є головним і незмінним пріоритетом, належна увага до розвитку права інтелектуальної власності лише сприятиме досягненню цієї мети. Це підтверджує досвід ряду європейських країн з розвинутою економікою, у яких інтелектуальна діяльність, креативні рішення та новаторство досконало досліджується та захищається не тільки законодавчо, а й практично. Пожвавлення євроінтеграційних процесів в Україні, зумовлене підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, поклало початок серйозного реформування господарського та економічного секторів нашої держави. В силу зазначеного Україна взяла на себе ряд зобов'язань, серед яких і адаптація національного законодавства у сфері інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу у досить стислі строки. Адже створення єдиного європейського ринку потребує гармонізації відповідних національних законодавств держав-членів ЄС, а також поліпшення системи захисту інтелектуальних прав на міждержавному рівні. Саме тому збереження, зміцнення і розвиток інтелектуального потенціалу нашої держави необхідно вважати пріоритетними інтересами України на даному етапі розвитку [1, с.213].

Початком розвитку права інтелектуальної власності України вважається день прийняття Закону України «Про власність», тобто 7 лютого 1991 року. Цим Законом результати інтелектуальної діяльності вперше були визнані об'єктами права власності. Важливим етапом у розбудові законодавства з питань інтелектуальної власності стало прийняття у 1996 році Конституції України, яка проголосила: «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності». Консолідуючою основою у розбудові законодавства України з питань інтелектуальної власності стало прийняття у 2003 році Верховною Радою України Цивільного кодексу України, Книга четверта якого має назву «Право інтелектуальної власності» [2, с.163]. Чіткий перелік об'єктів права інтелектуальної власності наведено в ст. 420 ЦК України [3].

Розпочаті процеси законотворчої діяльності в умовах Євроінтеграції у сфері права інтелектуальної власності сприяють появі низки законопроектів щодо удосконалення та адаптації вітчизняного законодавства до вимог Європейського Союзу. Зокрема, потужна співпраця українських та закордонних юристів дала початок появі низки пропозицій щодо бачення нової моделі права інтелектуальної власності України, які знайшли своє відображення у проекті Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року та законопроектах щодо удосконалення права інтелектуальної власності України [4]. Відзначимо, що перелік законопроектів, робота над якими триває зазначено у Проекті розпорядження КМУ «Про схвалення Концептуальних засад реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні» [5].

І на завершення, потужна робота з удосконалення вітчизняного законодавства щодо інтелектуальної власності дозволяє зробити висновок про активізацію євроінтеграційних процесів у